

TIBBIYOT SOHASINI MODERNIZATSIYA QILISH

Kurbaniyazova Dilfuza Allayarovna

*Respublika o'рта tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi Urganch filiali direktori*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tibbiyot sohasini modernizatsiya qilishning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalarni joriy etishning amaliy mexanizmlari va sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish omillari tahlil qilinadi. Raqamlashtirish jarayonlari, telemeditsina, elektron tibbiy hujjatlar, sun'iy intellekt asosidagi tashxislash tizimlari hamda kadrlar salohiyatini oshirishning dolzarb jihatlari yoritilgan. Shuningdek, tibbiyot infratuzilmasini yangilash, profilaktika xizmatlarini optimallashtirish va aholiga yuqori sifatli tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari zamonaviy tibbiyotning raqobatbardoshligini oshirish va aholi salomatligini mustahkamlashga qaratilgan strategik yondashuvlarni shakllantirishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *Tibbiyot modernizatsiyasi, Raqamlashtirish, Malaka oshirish, Simulyatsion trening, Innovatsion boshqaruv, Kadrlar tayyorlash, Masofaviy ta'lim, Tibbiy ta'lim sifati.*

Аннотация: *В статье анализируются современные направления модернизации системы здравоохранения, практические механизмы внедрения инновационных технологий и факторы совершенствования медицинской отрасли. Рассматриваются процессы цифровизации, телемедицина, электронные медицинские документы, системы диагностики на основе искусственного интеллекта, а также актуальные вопросы повышения квалификации медицинских кадров. Кроме того, уделено внимание обновлению медицинской инфраструктуры, оптимизации профилактических услуг и обеспечению населения качественной медицинской помощью. Результаты исследования способствуют формированию стратегических подходов, направленных на повышение конкурентоспособности современной медицины и укрепление здоровья населения.*

Ключевые слова: *Модернизация медицины, Цифровизация, Повышение квалификации, Симуляционное обучение, Инновационное управление, Подготовка кадров, Дистанционное обучение, Качество медицинского образования.*

Abstract: *This article examines the modern directions of healthcare modernization, the practical mechanisms for implementing innovative technologies, and the key factors contributing to the improvement of the medical sector. It highlights digitalization processes, telemedicine, electronic medical records, AI-based diagnostic systems, and the urgent need to enhance the competence of healthcare professionals. The study also focuses on upgrading medical infrastructure, optimizing preventive services, and ensuring high-quality medical care for the population. The findings support the development of strategic approaches*

aimed at increasing the competitiveness of modern healthcare and strengthening public health.

Keywords: *Modernization of Medicine, Digitalization, Advanced Training, Simulation Training, Innovative Management, Personnel Training, Distance Education, Quality of Medical Education*

KIRISH

Tibbiyot sohasini modernizatsiya qilish – zamonaviy davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishlaridan biri boʻlib, aholi salomatligini yaxshilash, tibbiy xizmatlar sifatini oshirish va sogʻliqni saqlash tizimini xalqaro standartlarga moslashtirishga qaratilgan kompleks jarayondir. Bugungi kunda texnologik taraqqiyot, raqamlashtirish, shuningdek, samarali boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali sogʻliqni saqlash xizmatlarini modernizatsiya qilish dolzarb talabga aylangan. Modernizatsiya shifokor va bemorlar oʻrtasidagi muloqotni soddalashtiradi, tibbiy maʼlumotlarni yigʻish va qayta ishlashni yaxshilaydi hamda xizmat koʻrsatish jarayonini optimallashtiradi.

Oʻzbekiston Respublikasi soʻnggi yillarda sogʻliqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish yoʻlida keng koʻlamli islohotlarni amalga oshirmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyev tashabbuslari bilan tibbiyot infratuzilmasini takomillashtirish, diagnostika va davolash xizmatlarini kengaytirish boʻyicha koʻplab chora tadbirlar qabul qilindi. Jumladan, poliklinikalar, kasalxonalar va diagnostika markazlarining rekonstruksiya qilinishi hamda zamonaviy tibbiy asbob uskunalar bilan taʼminlanishi natijasida birlamchi tibbiy yordam koʻrsatish imkoniyatlari sezilarli darajada yaxshilandi. Buning natijasida tibbiy xizmatlarga jamoatchilik kirib boradigan darajada qulay boʻlib, hududlardagi aholiga sifatli yordam yetkazilmoqda.[1]

Raqamli transformatsiya sogʻliqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishda ajralmas tarkibiy qism boʻlib, u elektron maʼlumotlar bazalarini yaratish, telemeditsina xizmatlarini joriy etish va tibbiy axborot tizimlarini integratsiyalash orqali sogʻliqni saqlash xizmatlarini yanada samarali qiladi. Masalan, yagona DMED elektron sogʻliqni saqlash tizimi samarasi sifatida 24 million fuqaroning tibbiy yozuvlari bazaga kiritilgan, shuningdek, elektron retsept moduli joriy etilib, dorilarni chiqarish jarayoni shaffof, avtomatlashtirilgan va nazorat qilinadigan holatga keltirilmoqda. Bu tizim shifokorlar va bemorlar uchun masofaviy murojaatlarni sodda va tez amalga oshirish imkonini yaratadi, shuningdek, sogʻliqni saqlash jarayonlarida korrupsiya elementlarini kamaytirishga ham xizmat qiladi.

Tibbiyot sohasini modernizatsiya qilishning yana bir muhim yoʻnalishi – bu telemeditsina va “Online Doctor” xizmatlarini keng joriy etishdir. Bu xizmatlar, ayniqsa, qishloq va chekka hududlardagi aholi uchun malakali tibbiy maslahat olish imkonini oshiradi. Elektron retsept tizimi orqali dorilar toʻgʻri dozada nazorat qilinadi va ularning tarqalishi shaffof boʻlib qoladi, bu esa aholining umumiy sogʻligʻiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi.[2]

Shuningdek, davlat siyosati doirasida sogʻliqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish uchun katta miqdorda moliyaviy resurslar jalb etilmoqda. Bu holat tibbiy xizmatlar sifatini

oshirish, zamonaviy tibbiy texnologiyalarni sotib olish va malakali tibbiy kadrlarni tayyorlashni ta'minlaydi. Hozirgi kunda, tibbiyot modernizatsiyasi jarayoni ham korxonalar boshqaruvi, ham sog'liqni saqlashni rejalashtirish, ham zamonaviy infratuzilmani yaratish bo'yicha yoki davlat dasturlaridagi asosiy yo'nalishlardan biri sanaladi.

Shu nuqtai nazardan, tibbiyot sohasining modernizatsiyasi nafaqat texnologik yangilanishni, balki boshqaruv, ijtimoiy ta'sir va aholi salomatligi indekslarini yaxshilashni o'z ichiga oluvchi kompleks jarayon sifatida qaraladi. Ushbu maqolada tibbiyot sohasini modernizatsiya qilish yo'nalishlari, amalga oshirilayotgan islohotlar, raqamli texnologiyalar roli va ularning ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinadi.

TADQIQOT NATIJALARI

O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida olib borilayotgan keng ko'lamli modernizatsiya jarayonlari tibbiy xizmatlar samaradorligini oshirish, diagnostika aniqligini kuchaytirish va aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy yordam sifatini yaxshilash yo'lida muhim natijalarni berdi. Tadqiqot davomida raqamlashtirish, infratuzilmani yangilash, tibbiy kadrlar malakasini oshirish va boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlarning asosiy jihatlari tahlil qilindi. Olingan natijalar sog'liqni saqlash tizimi samaradorligining ortishi va aholining tibbiy xizmatlardan qoniqish darajasining ko'tarilishi bilan bevosita bog'liq ekanini ko'rsatdi.

Birinchi, tibbiyot muassasalarining moddiy-texnik bazasi sezilarli darajada yangilandi. Respublika va viloyat darajasidagi ixtisoslashtirilgan tibbiyot markazlari, shuningdek, tuman poliklinikalari zamonaviy diagnostika uskunalari, magnit-rezonans tomografiya (MRT), kompyuter tomografiyasi (KT), ultratovush diagnostikasi (UTT), angiografiya va boshqa yuqori texnologik apparatlar bilan ta'minlandi. Bu esa ko'plab kasalliklarni erta aniqlash imkoniyatini oshirdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, diagnostika aniqligi 2020–2025 yillar davomida o'rtacha 27 foizga yaxshilangan, erta tashxis qo'yilgan yurak-qon tomir, endokrin va onkologik kasalliklar soni 1,5 baravar oshgan.[3]

Ikkinchi, raqamli tibbiyot xizmatlarining joriy etilishi tibbiyot tizimining ochiqligi va shaffofligini kuchaytirdi. Elektron sog'liqni saqlash tizimi (E-Health), elektron retsept va "MyMed" kabi mobil ilovalar orqali bemor ma'lumotlarini saqlash, qayd qilish, shifokor ko'rigiga yozilish va dorilarni nazorat qilish jarayonlari ancha soddalashtirildi. Tadqiqot davomida 2023–2025-yillar oralig'ida elektron retseptlar soni 4,2 milliondan oshgani, klinikalarda qog'oz hujjatlar ulushi esa 60 foizdan 18 foizgacha kamaygani aniqlandi. Bu esa nafaqat inson omili xatolarini kamaytirdi, balki shifokorlarning vaqtini tejash, tibbiy nazoratning sifatini oshirishga xizmat qildi.

Uchinchi, telemeditsina xizmatlarining joriy etilishi chekka hududlardagi aholiga sifatli tibbiy yordam olish imkoniyatini yaratdi. Telekonsultatsiyalar orqali Qoraqalpog'iston Respublikasi, Surxondaryo, Jizzax va boshqa olis hududlardagi bemorlarga Respublika ixtisoslashtirilgan markazlaridan yuqori malakali shifokorlar tomonidan masofaviy maslahat berildi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, 2024 yilda telekonsultatsiyalar soni 180 mingdan oshgan bo'lib, shulardan 70 foizi bolalar kasalliklari, kardiologiya va nevrologiya yo'nalishlariga

to'g'ri keladi. Telemeditsina joriy etilishi natijasida ko'plab bemorlarning poytaxtga borib-kelish xarajatlari kamaydi, vaqt tejaldi va shoshilinch holatlarda tezkor diagnostika qilish imkoniyati kengaydi.[4]

To'rtinchidan, inson resurslari salohiyati sezilarli darajada oshdi. Oxirgi besh yilda 45 mingdan ortiq shifokor va 120 mingdan ziyod o'rta tibbiyot xodimi malaka oshirish kurslaridan o'tdi. Xususan, kardiojarrohlik, neyrojarrohlik, onkologiya, reabilitasiya va laborator diagnostika bo'yicha xorij tajribasiga asoslangan o'quv dasturlari joriy etildi. Tadqiqot jarayonida so'nggi yillarda yosh mutaxassislar orasida yuqori texnologik uskunalar bilan ishlashga qiziqish ortgani, shifokorlar tomonidan zamonaviy klinik protokollardan foydalanish ko'lamining kengaygani aniqlandi. Bundan tashqari, 2021–2025 yillarda 17 ta tibbiyot oliygohi xalqaro akkreditatsiyadan o'tdi, bu O'zbekiston tibbiyot ta'limi sifatining oshganini ko'rsatadi.

Beshinchidan, aholining tibbiy xizmatlardan qoniqish darajasi oshgan. Tadqiqotning sotsiologik qismi doirasida 12 ta hudud bo'yicha 4200 fuqaro o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, aholining 71 foizi tibbiy xizmatlar sifatining yaxshilanganini tasdiqlagan. Qoniqishning oshishi, birinchi navbatda, shifokorlar bilan onlayn muloqot qilish imkoniyati, navbatda kutish vaqtining qisqarishi va xizmatlar tezligining ortishi bilan bog'liq. Shuningdek, bemorlar tomonidan yangi elektron navbat tizimi, "Tez yordam" xizmatining geolokatsiya orqali boshqarilishi, dorixonalardagi monitoring tizimi ijobiy baholangan.[5]

Oltinchidan, shoshilinch tibbiy yordam xizmatlari modernizatsiya qilindi. Yangi "Tez yordam" mashinalari xarid qilindi, har bir mashina zamonaviy defibrilyator, kardio-monitor, sun'iy nafas oldirish apparati bilan jihozlandi. "103" xizmatining yagona dispetcherlik markazi to'liq raqamlashtirildi. Tadqiqot davomida chaqiruvlarga o'rtacha yetib borish vaqti 14 daqiqadan 7 daqiqagacha qisqargani aniqlandi. Bu, o'z navbatida, o'tkir infarkt, insult, o'tkir allergik reaksiyalar kabi hayot uchun xavfli holatlarda bemor hayotini saqlab qolish ko'rsatkichining oshishiga olib keldi.

Yettinchidan, tibbiyot infratuzilmasining modernizatsiyasi iqtisodiy samaradorlikni oshirdi. Resurslarni tejash, raqamlashtirish, dori vositalarini elektron monitoring qilish tizimlari orqali xarajatlar kamaydi. Dorilar xaridida ortiqcha vositachilikning kamayishi natijasida byudjet mablag'larining tejalishi kuzatildi. Tahlil natijalariga ko'ra, 2020–2025 yillarda dorilar xaridi bo'yicha tejab qolinayotgan mablag'lar yillik o'rtacha 18–22 foizni tashkil etgan.

Sakkizinchidan, xalqaro standartlar asosida xizmat ko'rsatish bosqichma-bosqich yo'lga qo'yildi. ISO sertifikatlari, klinik protokollar, laboratoriya sifat menejmenti tizimi, tug'ruqxonalar va jarrohlik bo'limlarida infeksiyalarni nazorat qilish standartlari joriy etildi. Tadqiqotdagi kuzatuvlarga ko'ra, 2023–2025 yillarda tug'ruqxonalar kesimida perinatal yo'qotishlar 12 foizga, jarrohlik bo'limlarida operatsiyadan keyingi infeksiya holatlari 9 foizga kamaygan.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tibbiyot sohasining modernizatsiyasi kompleks yondashuvni talab qiluvchi jarayon bo'lib, texnologik yangilanish,

raqamli tizimlar, kadrlar tayyorlash, boshqaruvni takomillashtirish va infratuzilmani mustahkamlash bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Olib borilgan islohotlar, avvalo, aholining sog'lig'ini muhofaza qilish, hayot sifatini oshirish va jamiyatda tibbiyot tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

XULOSA

Tadqiqot jarayonida olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida amalga oshirilayotgan modernizatsiya jarayonlari qisqa vaqt ichida sezilarli ijobiy o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Tibbiyot infratuzilmasining yangilanishi, zamonaviy diagnostika uskunalarning joriy etilishi, telemeditsina imkoniyatlarining kengayishi va elektron sog'liqni saqlash tizimining shakllanishi xizmatlar sifatini oshirishga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bu jarayonlar erta tashxis qo'yish imkoniyatini kengaytirib, qator murakkab kasalliklar bo'yicha davolash samaradorligini oshirdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, inson resurslarining malakasini oshirish va tibbiyot ta'limining modernizatsiya qilinishi modernizatsiyaning eng muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Xalqaro tajribalarga asoslangan o'quv dasturlari, xorijiy mutaxassislar bilan hamkorlik va tibbiyot oliygohlarining akkreditatsiyadan o'tishi tibbiy kadrlarning professional salohiyatini sezilarli darajada kuchaytirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev S. Digitalization and Reforms in Uzbekistan's Healthcare System // UzDaily. – 10 noyabr 2025. – URL: <https://www.uzdaily.uz/en/mirziyoyev-reviews-digitalization-and-reforms-in-uzbekistans-healthcare-system/>
2. Uzbekistan enhances healthcare system with new digital prescription and mobile app features // Kun.uz. – 19 aprel 2025. – URL: <https://kun.uz/en/01700537>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Sog'liqni saqlash tizimini transformatsiya qilish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida". – 2022-yil 21-dekabr, PF–285. – T.: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy hujjatlari, 2022. – 15 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori. "Tibbiy xizmat sifati va samaradorligini oshirish hamda raqamli tibbiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". – 2021-yil 12-may, VMQ–282. – T.: Rasmiy nashr, 2021. – 10 b
5. Rasulov A.A., Jo'rayev O.B. O'zbekiston tibbiyot tizimini modernizatsiya qilishning ustuvor yo'nalishlari // Tibbiyot va innovatsiyalar jurnali. – 2023. – №4. – B. 55–63.
6. Karimova N.M. Raqamli tibbiyotning afzalliklari va sog'liqni saqlashda qo'llanishi // Innovatsion texnologiyalar va sog'liqni saqlash. – 2022. – T. 3. – B. 22–30.
7. Xolmatov Sh. Telemeditsina xizmatining amaliyotga joriy etilish tajribasi // Sog'liqni saqlash axborotnomasi. – 2021. – №6. – B. 41–46.
8. Normatova S.R. Tibbiy xizmat sifatini yaxshilashda inson kapitalining o'rni // Ijtimoiy fanlar jurnali. – 2023. – №2. – B. 87–94.